

IURIS UIC

Revista Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques

uic Alumni
Facultat de Ciències
Jurídiques i Polítiques

Febrer de 2013
número **05**

Principals
novetats fiscals
per a l'any 2013

Trobada amb
Iván Laucirica
Baurier, Dret '09

Novetats
legislatives i
jurisprudencials

Formació contínua,
agenda i notícies

**ANTONI BOSCH
CARRERA**

NOTARIO I PROFESSOR UNIVERSITARI

Javier Junceda

*Degà de la Facultat de
Ciències Jurídiques i Polítiques
UIC*

Benvolgut lector,
Benvolguda lectora,

Tot just amb quatre números de Iuris UIC hem aconseguit un tiratge superior als 1.200 exemplars, una meta impensable quan vam iniciar aquest modest camí. La revista està generant amb cada número un interès creixent a la nostra comunitat universitària i, també, al món jurídic que ens envolta.

L'aposta que fem per l'amenitat i el rigor, que són la raó de ser d'aquesta publicació, està tenint una acollida satisfactòria. Continuem entestats a convertir-la en un instrument útil de treball, de comunicació i de promoció de la Facultat, i fins i tot en gestionem la indexació i la incorporació a conegudes bases de dades editorials de primer nivell.

Aquesta feliç notícia coincideix, a més, amb les alegries que ens proporciona la nostra aparició recent a Twitter a través del compte @derechouic. Des de finals del mes d'octubre passat fins avui, ens segueixen més de tres-cents usuaris de Twitter, i hem aconseguit un grau d'influència o Klout proper a les principals firmes de l'advocacia i superior a universitats del màxim prestigi.

També m'agradaria aprofitar aquesta oportunitat per agrair als despatxos i les consultores la confiança en el nostre model educatiu. Cada vegada amb més freqüència demanen a la Facultat informació sobre perfils de futurs advocats per incorporar als seus equips. Per aquest motiu, seria bo que els Alumni als quals arribi aquesta revista mantinguin actualitzat el seu contacte amb nosaltres, per poder facilitar dades exactes.

Moltes gràcies a tothom per tot i confio que sigui del vostre grat aquest cinquè número de Iuris UIC, que hem elaborat amb tant afany.

Rebeu una salutació cordial.

SUMARI

Febrer de 2013
número 05

ACTUALITAT

OPINIÓ DOCTRINAL Novetats fiscals per a l'any 2013	4
ENTREVISTANT A Antoni Bosch Carrera	6
NETWORKING Els nostres Alumni	10
NET KNOWING Els nostres professors	12

DESENVOLUPAMENT PROFESSIONAL

TROBADA AMB Iván Laucirica Baurier	14
NOVETATS LEGISLATIVES Novetats legislatives d'interès general	18
NOVETATS JURISPRUDENCIALS Novetats jurisprudencials civil, penal, social i contenciós-administratives	22
FORMACIÓ CONTÍNUA Curs sobre relacions internacionals, dret diplomàtic i pràctiques consulars	32

AGENDA I NOTÍCIES

AGENDA I NOTÍCIES DE LA FACULTAT	33
---	----

OPINIÓ DOCTRINAL

Novetats fiscals per a l'any 2013

© Dr. Juan Ramón Medina.
Departament Dret Financer i Tributari de la UIC

Sens dubte, un dels temes d'interès general per a la ciutadania és el de les novetats fiscals per a l'any 2013. Aquí oferim, de manera merament divulgativa i numerada, les principals modificacions fiscals publicades en la Llei 17/2012, de pressupostos generals de l'Estat per al 2013, i la Llei 16/2012, d'acompanyament, publicades en el BOE del 28 de desembre de 2012.

1. Loteries i guanys en el joc

- Es fixa un gravamen del 20% sobre els premis de loteries i apostes organitzades per la Sociedad Estatal Loterías y Apuestas del Estado (ONLAE) i per les comunitats autònomes, i sobre els sorteigs organitzats per la Creu Roja i l'ONCE. S'aplicarà als premis que se celebrin a partir de l'1 de gener de 2013. En queden exempts els que tinguin un import inferior a 2.500 euros. Es fixa, així mateix, una retenció o ingrés a compte coincidint amb l'import d'aquest gravamen especial, que opera com a retenció liberatòria.
- En referència als casinos i els jocs en línia, cal recordar que els jugadors aniran acumulant guanys i pèrdues durant tot l'any i al final d'aquest es comptabilitzaran els resultats. S'hauran de declarar

només els guanys nets, és a dir, el resultat dels guanys totals menys les pèrdues de tot l'any. D'altra banda, si els resultats fossin negatius, no hauran d'efectuar cap pagament, i es podran compensar aquestes pèrdues amb guanys d'exercicis posteriors.

2. Guanys patrimonials a curt termini

- S'incorporaran a la base imposable general de l'IRPF els guanys que derivin de la venda d'elements patrimonials que hagin estat un any o menys al patrimoni del contribuïent. Aquests guanys passaran a tributar a la tarifa general, és a dir, al tipus de gravamen del contribuïent en comptes de, com fins ara, al tipus de gravamen de l'estalvi.

3. Pèrdues patrimonials a curt termini

- Les pèrdues a curt termini es podran compensar, com a màxim, amb el 10% de la base imposable general.
- D'altra banda, les pèrdues patrimonials a curt termini pendents de compensar que s'hagin generat fins al 31 de desembre de 2012, es podran compensar, com a màxim, amb el 25% de la base general.

4. Habitatge

- Se suprimeix, lamentablement, la deducció en els habitatges habituals que es comprin a partir de l'1 de gener de 2013.
- També se suprimeix la deducció per habi-

tatges adquirits abans del 20 de gener de 2006, que podia arribar a ser de 225 euros per declarant (el 5% fins a una base anual de 4.520 euros).

- De manera incomprensible i per dificultar encara més la compra d'habitatges, a partir de l'1 de gener de 2013 aquestes operacions deixaran de tributar al 4% d'IVA i passaran a tributar al 10%.

5. IBI

- S'autoritza als ajuntaments que puguin gravar amb l'IBI els immobles qualificats com a patrimoni historicoartístic afecte a activitats econòmiques.

6. Impost sobre el patrimoni

- Malgrat que és un impost que té un caràcter excepcional i que ha estat desqualificat en múltiples ocasions pels tributaristes perquè suposa una doble tributació injusta, l'impost sobre el patrimoni es prorroga fins a l'1 de gener de 2014. Les comunitats autònomes mantenen, de manera fins ara merament simbòlica, la potestat per establir bonificacions en aquest tribut.

7. Declaració de béns a l'estranger

- S'insereix una nova disposició addicional 18a a la Llei general tributària, que estableix l'obligació d'informar sobre béns i drets situats a l'estranger. Certament, el resident fiscal espanyol ja tenia aquesta obligació, ja que havia de presentar anualment la declaració del patrimoni, però aquesta obligació s'incomplia sovint.
- La declaració es presentarà en el model 720 durant els mesos de març i abril de 2013. Aquesta declaració ha d'informar sobre:
  - a) Els comptes a l'estranger, si el total dels comptes passa de 50.000 euros. Hauran de declarar tant els titulars com els beneficiaris i autoritzats.
  - b) Els títols, actius i valors que es trobin dipositats o situats a l'estranger, així com les assegurances de vida o invalidesa de les quals siguin prenedors i de les rendes vitalícies o temporals de les quals siguin beneficiaris si entre tots els valors passen de 50.000 euros.
  - c) Els béns immobles i drets sobre béns immobles de titularitat seva situats

Dr. JUAN RAMÓN MEDINA

DEPARTAMENT DRET FINANCER
I TRIBUTARI DE LA UIC

a l'estranger, si entre tots passen de 50.000 euros.

- d) Les obligacions previstes en els tres paràgrafs anteriors s'estendran als qui tinguin la consideració de titulars reals, beneficiaris, autoritzats, usufructuaris, etc.

8. Tipus d'interès 2013

- El tipus d'interès legal dels diners es manté en el 4%.
- El tipus d'interès de demora es manté en el 5%.

9. Coeficients de correcció monetària (immobles) 2013

ANY D'ADQUISICIÓ	COEFICIENT
1994 i anteriors	1,3167
1995	1,3911
1996	1,3435
1997	1,3167
1998	1,2912
1999	1,2680
2000	1,2436
2001	1,2192
2002	1,1952
2003	1,1719
2004	1,1489
2005	1,1263
2006	1,1042
2007	1,0826
2008	1,0614
2009	1,0406
2010	1,0303
2011	1,0201
2012	1,0100
2013	1,0000

10. Actualització de les pensions

- Les pensions s'actualitzen a l'1% el 2013. Com que la inflació, quan s'acaba l'any, se situa entre el 3,5% i el 4%, és obvi que aquesta escassa actualització implica una pèrdua important de poder adquisitiu per als pensionistes.

11. Societats

- Es permet, el 2013, l'actualització monetària per part de les empreses de l'últim balanç aprovat per aquestes. L'actualització tindrà caràcter voluntari, s'estendrà tant a persones jurídiques com físiques i estarà sotmesa a una càrrega fiscal del 5%, incloent-hi l'immobilitzat material i els arrendaments financers. Cal recordar que les últimes actualitzacions es van aprovar el 1983 i el 1996 amb càrrega fiscal al 3%, i van tenir poca acceptació. Som de l'opinió que ara, amb la càrrega fiscal al 5% i l'evolució dels preus immobiliaris, aquesta mesura no tindrà èxit.
- De manera temporal per al 2013 i el 2014, Hisenda limitarà la deduïbilitat fiscal de les amortitzacions de l'immobilitzat material fetes per grans empreses. Serà d'un 70% del màxim previst a les taules. La mesura tindrà efectes el 2013 a través dels pagaments fraccionats. Afortunadament, en queden excloses les pimes i les micropimes, que podran amortitzar normalment.

ENTREVISTANT A

Antoni Bosch Carrera

NOTARI I PROFESSOR UNIVERSITARI

Entrevista realitzada per:
Carlos de Miranda

Notari i professor universitari. Ha impartit docència a diverses universitats catalanes en cursos de grau, postgrau i màsters en diferents matèries relacionades amb el dret civil. És membre de l'Observatori de Dret Privat de Catalunya i ha estat membre de la Comissió de Codificació de Catalunya. També ha estat president o membre del patronat de diverses institucions relacionades amb l'educació i la cohesió social, com la Fundación Proyecto Hombre, la Fundació Raval Solidari o la Fundació Ramona Sagrera.

Ha escrit diversos llibres i articles sobre temes relacionats amb el dret, així com articles en diaris estatals en què comenta l'actualitat política. També és president del Partit Popular de Barcelona des del 2008. Regularment escriu al seu bloc, www.tonibosch.com, sobre qüestions polítiques i d'actualitat. És casat i pare de vuit fills.

Sr. Bosch, què el va portar a decidir-se per la carrera de Dret?

Als 17 anys l'ambient familiar pesa a favor o en contra. En el meu cas, una família de "lletres", em va ajudar a considerar carreres d'aquesta matèria. També havia cursat el batxillerat de lletres i no de ciències. Les meves aficions personals relacionades amb aspectes culturals, les lectures i el meu gust per la música em van fer decantar cap a una carrera d'aquesta temàtica. En la tria tenia Filosofia i Lletres –la branca d'Història– o Dret. Al final em va semblar que el dret em brindaria més possibilitats professionals i que la meua afició per les "lletres" sempre podria conrear-la en l'àmbit privat. De fet, ha estat així. La meua vida ha estat molt vinculada al que abans anomenàvem les "lletres". Molta lectura, molta reflexió, articles en temes diversos –no estrictament jurídics–. N'hi ha prou amb llegir el meu bloc per intuir que la meua formació és bàsicament de "lletres", no només jurídica.

Què el va impulsar a fer oposicions a notaries?

De petit volia ser notari, com el meu pare. Vaig viure de prop aquest ambient a Agramunt. La casa i el despatx ocupaven una mateixa planta i l'exercici de la professió de notari el tinc gravat des de la infantesa. Després, el dret em va agradar i vaig pensar que era una bona decisió. A la universitat vaig tenir altres ofertes: quedar-me a iniciar una carrera universitària; llançar-me al món de l'empresa o fins i tot dedicar-me a la publicitat. Al final em vaig decidir per les notaries.

Recorda algun episodi, en especial dels anys d'oposició?

Les oposicions són dures i posen a prova el teu estat d'ànim. De vegades es veia molt lluny... Passes dies bons i menys bons. Un dia li vaig dir al pare que el que volia era dedicar-me a la cançó (tocava la guitarra i componia alguna cançó). El pare em va mirar i em va dir: "Apa!, a estudiar. Desafines menys cantant temes que amb les teves cançons".

Ens pot donar alguns consells per als nostres alumnes que tenen projectat fer oposicions?

L'oposició és un feina dura i esforçada, però –dit això– tampoc no s'ha de magnificar. Són uns anys dedicats a l'aprenentatge intens, però no és una feina sobrehumana. Cal tenir un temperament estable, un cap ordenat i força de voluntat. La constància és clau per a l'èxit. I això

és com en moltes altres situacions de la vida: la constància és clau en molts èxits professionals. S'ha d'evitar ser obsessiu, excessivament meticulós, atropellar-se. S'ha de fomentar l'ordre, la claredat, la jerarquia. Res de l'altre món per a algú que està disposat a fer un sacrifici lògic per a una cosa que li agrada.

Com li va néixer la vocació de professor universitari?

Sempre m'ha agradat ensenyar. M'agrada el que faig i m'encanta transmetre els coneixements teòrics i pràctics que he anat adquirint al llarg dels anys. Quan vaig acabar la llicenciatura vaig tenir l'oportunitat d'iniciar una carrera universitària. Després de pensar-m'ho, vaig deixar la tesi per acabar després les oposicions. Al final, per qüestions personals i de família, no vaig poder fer la tesi doctoral. Sempre et queden assignatures pendents en aquesta vida! Tot i això, vaig començar a fer classes a diverses universitats i escriure llibres i articles jurídics i em vaig anar especialitzant en algunes matèries jurídiques.

Quins consells donaria als estudiants que són a les nostres aules?

Ser en una universitat com la UIC és un

"Sempre em va agradar ensenyar. M'agrada el que faig i m'encanta transmetre els coneixements teòrics i pràctics que he anat adquirint al llarg dels anys."

privilegi. No n'ets conscient fins que te'n vas, i és una llàstima, ja que en gaudeixes menys. Per tant, el primer consell és passar-s'ho bé amb la carrera. Sembla obvi, però no ho és. Cal gaudir d'una carrera com la de Dret, amb assignatures tan diverses, amb professors de procedències diferents. Dret és una carrera completa i, si s'estudia, és molt bonica i enormement pràctica. Aquest és el primer consell: gaudir de la carrera.

El segon consell és gaudir de l'ambient. Un ambient únic. Sobretot els companys. És difícil tornar a tenir aquells moments tan agradables a l'atri amb amics i companys. És una ocasió única. Després la vida t'obliga a anar més de pressa, ja no tens tantes coses en comú, comences a tenir altres ocupacions, crees una família. En altres paraules, cal gaudir d'aquests anys únics. I això veig que els alumnes ho acostumen a fer i, per cert, força bé.

A quins reptes s'enfronta la funció notarial la propera dècada?

No només la funció notarial! El món sencer, en general, i el món del dret, en particular. La pròxima dècada –crisi a part– suposarà més exigències per als notaris. Han d'estar al dia, conèixer idiomes i, després, han d'estar preparats per a un

notariat que camina cap a Europa.

L'oficina notarial ha canviat molt i canviarà molt més quan els notaris assumeixin una part important del que es coneix com "jurisdicció voluntària".

L'Estat té en els notaris uns funcionaris preparats amb una forta dosi de professionalitat i que no estan a sou de l'Administració, però tanmateix en formen part. Els notaris estan incardinats en la Direcció General del Notariat. Això suposa que poden desenvolupar moltes feines i realitzar moltes tasques des d'aquesta funció notarial sense que suposin un cost per a l'erari públic.

Quina opinió li mereix que es vulgui donar cabuda als notaris en la tramitació de certs expedients de jurisdicció voluntària en una futura llei sobre la matèria?

Crec que és una bona idea. En el fons d'aquesta qüestió arrela la pregunta de Quin és el paper de l'Estat i quin és el cost que suposa que dugui a terme les funcions que se li han atribuït. Res no és de franc. Un casament en un jutjat el paguem entre tots amb els nostres impostos. Ara hi ha taxes, però la taxa no ho cobreix tot i molts serveis públics es cobreixen amb els impostos. A més –i l'experiència de la pràctica ho avala– moltes vegades els serveis es presten tard i defectuosament.

Incorporar els notaris a prestar serveis de jurisdicció voluntària sembla una bona idea per ajudar a desbloquejar la justícia i per fer-la més eficaç. Els notaris són presents a tot el territori estatal i això és una facilitat més per tramitar expedients de jurisdicció voluntària.

Si la reforma veu la llum, estic segur que serà un èxit, com ha passat amb les declaracions d'hereus ab intestato, que tramiten avui jutges i notaris. En aquelles en què la competència és dels notaris i els jutges de manera concorreguda, la immensa majoria es fan notarialment, per què? Perquè són més ràpides i més barates. Aquest és un exemple d'un expedient de jurisdicció voluntària que s'ha desjudicialitzat i, per tant, pot ser alligonador.

Ha estat nomenat membre de l'Observatori de Dret Privat?

Fa poc he tornat a ser nomenat membre de l'Observatori de Dret Privat. He estat membre d'aquest Observatori durant gairebé vint anys a proposta del Partit Popular. També vaig ser nomenat membre de la Comissió de Codificació pel conseller Vallès, de la qual vaig ser membre fins a l'any 2010.

Quina funció té l'Observatori de Dret Privat?

Informar sobre totes les lleis civils que el Govern presenta al Parlament de Catalunya i impulsar el desenvolupament, la conservació i la modificació del dret civil de Catalunya. També aprovar els plans d'activitat i els plans d'actuació de la Comissió de Codificació de Catalunya i –entre altres funcions– promoure la difusió i la pràctica del dret civil de Catalunya.

Com espera contribuir al desenvolupament del dret privat català des d'aquest nou lloc?

Sempre he atès els treballs a l'Observatori de Dret Privat i he col·laborat activament en els projectes i els avantprojectes del que és actualment el dret civil de Catalunya. Hi ha aspectes que per la meva tasca professional són més pròxims. El dret de successions i el dret de família sempre m'han atret i en aquestes àrees sempre m'he trobat molt a gust treballant. El dret civil tracta de persones i es dirigeix a persones i, per aquesta raó, és una branca del dret "entranyable". El fet de treballar cada dia amb problemes petits i grans relacionats amb la successió, el matrimoni, les relacions parentals, la tutela i un llarg etcètera et posa davant de la condició humana. Aprofundir des del dret en el "ser" de l'home actual és, sens dubte, enriquidor i penso que pot contribuir –una miqueta– que aquest món sigui millor.

Quin grau de desenvolupament considera que ha assolit la legislació catalana de dret privat?

Tenim un Codi civil gairebé complet. Falta la part d'obligacions i contractes, coneguda com el llibre VI, que ara s'està discutint. De les diverses comunitats autònomes, Catalunya té el dret civil més desenvolupat –potent, es podria dir– de totes. El dret civil és considerat un dels trets del denominat "fet diferencial" en la mesura que aquest dret enfonsa les arrels en les tradicions catalanes. Institucions com l'hereu, l'engany a mitges, el règim de separació de béns o els capítols

matrimonials són molt antigues i han ajudat a forjar la manera de ser i el seny català. Els catalans som com som en gran part pel nostre dret civil, per la manera com construïm les nostres relacions familiars i comercials.

Quin balanç fa de l'aplicació que ja han tingut els llibres del Codi civil català en vigor?

L'aplicació de les lleis civils és molt gradual. En l'actualitat encara continua sent escassa, sobretot en l'àmbit de la justícia. El dret civil no és com el Codi de circulació, que té uns senyals de circulació que constantment n'indiquen la vigència. Al dret civil t'ho trobes quan crees o formes alguna cosa o quan tens un problema. Per això costa més que s'implanti socialment, sobretot les novetats. Després de més de vint anys de normes civils avui té una gran aplicació entre els notaris, els registradors, molts advocats i, sens dubte, a

"Incorporar als notaris a prestar serveis de jurisdicció voluntària sembla una bona idea per ajudar a desbloquejar la justícia i per fer-la més eficaç. Els notaris estan presents en tot el territori nacional i això és una facilitat més per a la tramitació d'expedients de jurisdicció voluntària."

la universitat s'ensenya bé i en profunditat. Però –com he dit– en l'esfera judicial no sempre s'aplica correctament, ja que conviu amb el dret que emana del Codi civil i de les lleis civils d'Espanya. El balanç és satisfactori però millorable.

Per acabar, vol traslladar algun missatge als nostres Alumni?

Un missatge d'optimisme de cara el futur, així com d'exigència. S'ha de treballar i treballar bé, però treballar passant-ho bé amb el que fas. Sigui el que sigui, diverteix-te amb la feina! Començar la vida laboral en moments de crisi pot semblar una desgràcia, però no ho és. La crisi esmola l'enginy i de l'avui paupèrrim, en sortirà el demà gloriós. Créixer a l'ombra de la crisi suposa un repte. Els Alumni no poden adormir-se, han d'estar alerta i això suposa espavilar-se, i espavilar-se no és dolent. Al contrari, és magnífic. O sigui que al mal temps, bona cara!

NETWORKING

Els nostres Alumni

MARÍA GIRBAU XALABARDER

Dret '11

Treballa com a becària a la Facultat de Ciències Jurídiques de la UIC. Està estudiant el segon curs de Criminologia i formant-se en noves tecnologies.

MÓNICA RIERA LLUCH

Dret '11

Actualment treballa al Departament Laboral de la Gestoria Lluch.

MARÍA ROMANCES VINAIXA

Dret '11

Des del febrer del 2012 treballa com a advocada de propietat intel·lectual a Schmitt Zur Hohe & Ferrante intellectual property law (S&F), on assessora empreses de luxe que volen obrir mercat a la Xina.

ENRIQUE AMAT BUSQUETS

Dret '12

Ha entrat a formar part de l'equip d'advocats de Pintado Advocats SLP.

TERESA PUIG DE STOLTENBERG

Dret '12

Actualment treballa al bufet Fabregat Perulles Sales.

XAVIER RODRÍGUEZ CASABELLA

Gestió i Administració Pública '12

Treballa a la Generalitat de Catalunya.

CRISTINA COMERE LIST

Gestió i Administració Pública '12

Treballa al departament d'Atenció Ciutadana de l'Ajuntament de la Garriga.

RAÚL QUIRÓS DELGADO

Gestió i Administració Pública '12

Treballa com a cap de secció en un centre de l'Institut Català de la Salut (empresa pública proveïdora de serveis públics de salut a Catalunya). També forma part de l'equip directiu del centre.

CRESCENCIA DEL POZO PRIETO

Criminologia '12

Magistrada jutgessa substituïda.

JOSÉ FERNÁNDEZ LÓPEZ

Criminologia '11

Subdirector de interior. Centro penitenciario de Jóvenes. Departamento de Justicia. Generalitat de Catalunya.

ISABEL GARCÍA PADILLA

Criminologia '11

Treballa a Accenture com a Health & Safety Manager. Desenvolupa i implanta sistemes i metodologies de diagnòstic, intervenció i desenvolupament de l'empresa en matèria de Prevenció de Riscos Laborals, Salut Laboral i Medi Ambient (HSE).

NETKNOWING

Els nostres Professors

**CARMEN MARÍA
LÁZARO PALAU**

PROFESSORA DOCTORA DE DRET CIVIL
DE LA UIC

**MONTSERRAT GAS
AIXENDRI**

PROFESSORA DE DRET ECLESIÀSTIC DE
L'ESTAT I DRET CANÒNIC I DIRECTORA DE
L'INSTITUT D'ESTUDIS SUPERIORS DE LA
FAMÍLIA DE LA UIC

MONOGRAFIA DEDICADA A FRANÇA

Carmen María Lázaro Palau, professora doctora de Dret Civil de la UIC, ha redactat una monografia dedicada a França, dins de la col·lecció "*Comments on the Reports of the Committee on the Rights of the Child*" (Huygens Editorial, Barcelona, 2012).

El coordinador de la col·lecció és el professor Carlos Villagrasa. L'obra esmentada ha estat traduïda a l'anglès per la professora María Mut, de l'Àrea de Dret Internacional de la UIC.

S'ha publicat tenint en compte que la Convenció Internacional sobre els Drets dels Infants complirà el 2014 les noces d'argent. Amb aquest motiu, s'ha encoratjat els diferents estats a fer balanç i avaluar la manera en què cada un n'ha adaptat les exigències i ha aplicat les recomanacions de la Comissió. Les conclusions de cada país han estat elaborades per un jurista de la seva nacionalitat i s'han començat a publicar separatament en diversos volums.

També ha escrit un altre capítol, titulat "La acción directa en la prestación alimenticia. El pago directo en el derecho francés", del llibre *Garantías reales en escenarios de crisis: presente y prospectiva*. La directora n'és Elena Lauroba (Marcial Pons Ediciones, Madrid, 2012).

Aquest llibre està dedicat a les garanties reals actuals, perquè es considera que tenen un paper determinant per entendre i superar la crisi econòmica actual. Perquè si, d'una banda, una de les causes de la crisi se situa en el mercat hipotecari nord-americà, de l'altra, les garanties poden facilitar l'accés al crèdit, cosa que beneficiaria la recuperació econòmica. El llibre recull les aportacions del Congrés Internacional "Garanties reals en escenarios de crisis: present i prospectiva", que va tenir lloc a la Universitat de Barcelona els dies 20 i 21 d'octubre de 2011.

RESSENYA D'APOSTASIA Y LIBERTAD RELIGIOSA

L'autora, Montserrat Gas Aixendri, professora de Dret Eclesiàstic de l'Estat i Dret Canònic i directora de l'Institut d'Estudis Superiors de la Família de la UIC, ha dut a terme un estudi tecnicojurídic sobre l'apostasia, un tema complex, ja que es troba a la cruïlla entre el dret estatal, les normes religioses i el dret internacional.

La monografia planteja moltes qüestions d'interès, com per exemple quin és el paper de l'Estat en aquesta matèria, quina valoració mereix la intervenció de les ordenacions estatals quan regula un procediment de sortida de les confessions religioses, quines implicacions té l'autonomia de les confessions a l'hora de fixar les condicions de sortida, si es pot parlar d'un dret a l'apostasia del fidel davant la institució religiosa, què succeeix quan una confessió religiosa no preveu un procediment d'abandonament i si l'Estat pot intervenir en les circumstàncies esmentades.

Així mateix, s'analitzen els conflictes que l'apostasia pot plantejar en el dret de família, en el dret laboral, en les sol·licituds d'asil per motius de persecució religiosa o en el dret tributari. Però potser la millor aportació d'aquesta obra és la conceptualització jurídica de l'abandonament confessional, mitjançant l'anàlisi dels requisits de l'apostasia com a acte jurídic: la capacitat i la llibertat del subjecte que el du a terme, així com el contingut de l'acte i els seus requisits formals.

BELÉN ZÁRATE RIVERO

PROFESSORA DE FILOSOFIA DEL DRET
I VICIRECTORA DE LA COMUNITAT
UNIVERSITÀRIA DE LA UIC

EL TRATAMIENTO DE LA DEPENDENCIA COMO DERECHO SOCIAL

La doctora Belén Zárate Rivero, professora de Filosofia del Dret i vicirectora de la Comunitat Universitària de la UIC, ha escrit el llibre *El tratamiento de la dependencia como derecho social*, de l'editorial Tirant lo Blanch, dins de la col·lecció "Políticas de Bienestar Social".

La Llei 39/2006, de protecció a les persones en situació de dependència, ha creat un sistema protector que pretén garantir un dret subjectiu ple a rebre atenció a totes les persones que es trobin en situació de dependència.

La realitat és que parlem d'un nou dret social, i això implica que aquest sistema estigui especialment condicionat per la situació econòmica, sobretot en un moment de crisi com l'actual.

Aquest petit estudi pretén mostrar les diferents dificultats que travessa aquest sistema protector a causa de la naturalesa social d'aquest nou dret. Posa de manifest com la indefinició i la falta de garanties típiques dels drets socials amenacen la realització d'una protecció que havia despertat grans expectatives en les famílies i en la societat sencera.

La protecció de les persones en situació de dependència sembla que no arribarà a ser el quart pilar de la protecció social a l'Estat si no es reforma en profunditat aquest nou sistema.

CARLOS DE MIRANDA VÁZQUEZ

DIRECTOR DE L'ÀREA DE DRET PROCESSAL

DOSSIER DE LOS TRIBUNALES SOBRE PROBÁTICA: EL ESTÁNDAR DE PRUEBA EN EL PROCESO CIVIL

El professor Dr. Carlos de Miranda Vázquez, director de l'Àrea de Dret Processal, va publicar, l'1 de febrer passat, l'article "*Dossier de los tribunales sobre probática: el estándar de prueba en el proceso civil*", al Diari La Ley, edició especial "*Cuadernos de Probática y Derecho Probatorio*", número 10, pàgina 14 i següents.

En aquesta publicació es recull la segona part del treball sobre prova indiciària i estàndards de prova; la primera meitat ja va ser publicada en el número 9 de "*Cuadernos de Probática y Derecho Probatorio*". En aquella ocasió es va analitzar l'estàndard de prova en el procés penal. Aquesta vegada s'estudia la prova indiciària civil –presumpcions judicials de l'article 386 de la Llei d'enjudiciament civil (LEC)– i els supòsits de concurrència d'hipòtesis fàctiques que expliquen una mateixa massa d'indis provats, a fi de dotar d'un cert contingut objectiu l'estàndard propi de l'àmbit civil, "probabilitat prevalent o preponderància d'evidència", sobre casos reals resolts pels tribunals espanyols.

TROBADA AMB

Iván Laucirica Baurier

DRET '09

Entrevista realitzada per:
Jaume Figa Vaello

Iván Laucirica (Dret'09) té una gran afició a l'esport. Als 27 anys va arribar a fer l'ironman, a Lanzarote i, tot i que diu que repetiria si pogués, avui les obligacions li ho fan una mica més difícil. Tanmateix, potser aquest afany per autoimposar-se reptes l'ha empès a no quedar-se de braços plegats. Amb un casament en perspectiva, continua fidel a la seva "vocació emprenedora" – com diu ell mateix–; per això, després dels estudis, i al cap de tres anys al bufet d'advocats Aquit Legal, va decidir muntar el seu propi despatx. "Gairebé acabat de sortir de la Facultat tenia ganes de fer alguna cosa pel meu compte, però sabia que necessitava un temps de maduració i de bagatge mínim". Així doncs, passat aquest temps, va decidir començar des de zero, fa poc menys d'un any, envoltat –això sí– de bons col·laboradors: "Primers espases –com els anomena– en tots els àmbits del dret". Gràcies a ells i a un bon networking, a poc a poc, l'Iván s'ha anat fent un lloc en el món de l'advocacia civil. Havia nascut Baurier Abogados.

Vaig començar amb una cosa molt embrionària i, al cap de poc temps, gràcies als contactes que he anat adquirint, avui tinc un bona cartera clients.

Vas sortir de la universitat amb moltes ganes de fer alguna cosa pròpia...

Sí, però això necessitava temps. Quan acabes els estudis t'adones que tens una base molt sòlida de coneixements tècnics, però que l'aplicació és molt diferent: redactar correctament un missatge electrònic, un bon contracte o una demanda... Amb la pràctica et vas formant, t'hi vas fent i vas veient com és la professió i quan i com has d'actuar a cada moment, com el metge pot saber diagnosticar una malaltia a la universitat, però quan veu els símptomes en el pacient... la cosa canvia.

Què et fa pensar que tiraràs endavant? El mercat és molt competitiu i la situació actual no és gaire favorable, diguem-ne.

Tens raó, però crec que de despatxos com el que he muntat no n'hi ha gaires. He tingut la gran sort d'haver rebut formació de despatx gran en un de mitjà durant prop de tres anys, cosa que ajuda a tenir una visió més global de la professió. És una visió que també la universitat mateixa m'ha ajudat a adquirir. Però, a més, a la UIC vaig aprendre a donar molta importància al tracte més personal. És una mica com els metges, que han de ser molt humans. I el meu despatx ha de generar molta confiança. Quan algú et confia un problema, no pots fallar. És molt més que t'encomanin un tema: te l'estan confiant, no encomanant.

Podria ser la il·lusió del començament...

L'important, per a mi, és mantenir aquesta confiança: és el pal de pallar del despatx, i és el que ens distingeix dels altres.

Si et diuen que ets massa jove... Què els dius?

Bé, alguns potser pensen que un advocat ha de ser més gran i semblar-ho i que està tot el dia assegut al despatx... Jo crec que un advocat és més que una persona que sap de dret: és –ho ha de ser– una persona que resol problemes als altres, i els segueix perquè el necessiten i també necessiten la seva ajuda. Jo he d'anar darrere els clients i no ells darrere meu. El seguiment l'ha de fer l'advocat, no a l'inrevés: per tenir clar aquest tema, no cal tenir gaires anys. A més, tinc el suport d'un equip més gran que jo, i procurem filar molt prim, ens intentem acostar a l'excel·lència, ja que fent les coses molt bé és com de veritat guanyes prestigi. Fa poc temps que ens hi dediquem, però és un compromís que funciona i, gràcies a Déu, tots els clients nous que tenim han vingut recomanats pels primers. Això vol dir que no ho podem fer gaire malament, oi?

“L'advocat és més que una persona que sap de dret: és una persona que resol problemes als altres”

Per què vas escollir l'especialització de civil?

Perquè té un tracte especialment directe amb el client, és un camp molt ampli, en el qual també influeix el vessant creatiu de l'advocat. En penal, aquest aspecte més creatiu és a l'hora de defensar el processat a la sala després d'un estudi exhaustiu (que no és gens fàcil), però en el civil, sempre tens l'opció de redactar –m'agrada molt escriure–; és una branca que tracta molt amb les persones i amb els negocis jurídics entre aquestes, i això em sembla bonic.

Famílies desnonades, aturats... Tal com està el panorama, no deus pas tenir temps d'avorrir-te.

Efectivament, en l'àmbit civil hi ha molts problemes per la crisi actual... El que més ha sonat últimament és el dels desnonaments, amb els bancs com a creditors de préstecs hipotecaris, i és un tema molt greu. Però el gran problema és que molts s'han arruïnat, quan ja estaven endeutats i, és clar, la situació ha arribat a un punt de

no retorn. De tota manera, crec que hi ha altres solucions abans de desnonar. Intentar renegociar el deute amb el banc o ajornar-lo més anys o intentar una dació en pagament amb la qual el banc es queda l'habitatge i tu et quedes com a arrendatari: de fet, per a ells és millor tenir un actiu immobiliari rendible que "zero". A això ens dediquem els advocats!

Un altre tema que ha sonat molt, encara que potser no et toqui directament, és el de les taxes judicials.

És veritat que potser no és una preocupació que et pugui portar el client, perquè es desconeixen, però que l'afecta directament perquè atempta contra el principi constitucional de la igualtat i el dret a la tutela judicial efectiva. Fa uns dies vaig fer uns taules, amb taxa catalana i taxa espanyola, i sumant-les totes dues, volia veure quant costava iniciar un procediment judicial. Així, per exemple, si s'interposa una demanda per procediment ordinari (import reclamat superior a 6.000 €), de taxa has de pagar 420 €. Això és una passada, i

em sembla una manera molt delicada de limitar la justícia a tothom. En principi se suposa que hauria de ser gratuïta, però no. És una qüestió que en certs casos t'obliga a replantejar al client l'opció d'interposar una demanda: el cost és molt superior al d'abans. Ara pot ser que suprimeixin o congelin la taxa catalana, però cal veure exactament com s'acabarà.

Per què creus que perjudica els jutges que es manifesten?

Jo diria que més que perjudicar-los, són conscients que va en contra de la justícia gratuïta que emana del Tribunal Constitucional. Des del meu punt de vista els grans perjudicats són, després dels ciutadans i les pimes, els procuradors, perquè nosaltres podem fer renegociacions, contractació i d'altres; els jutges, però, cobren de l'Estat, així que no sé si es pronuncien per vocació a la justícia social o perquè creuen que també poden veure perjudicada la seva feina, a banda de ser conscients que pot "tremolar" tot el sistema.

D'altra banda, i veient la teva experiència, animaries els estudiants que acaben la carrera a ser emprenedors?

Si tenen una gran motivació: absolutament sí. Primer, perquè quan estàs sol davant el perill és quan n'aprens: ho has de fer molt bé, buscar molta informació, estudiar moltíssim... A la universitat s'estudia, però quan surts és quan més s'ha de fer, perquè has de refrescar els conceptes apresos i actualitzar-los constantment, ja que el sistema legislatiu és un òrgan "viu" que està en constant transformació i llavors no pots fallar. Si treus un vuit en un examen en comptes d'un nou, la diferència és d'un punt, però si t'equivoques en alguna cosa amb un client, és possible que afecti directament el pa que has de portar a casa. Sóc conscient que no és fàcil emprendre: és molt important donar confiança i que confiïn en tu, com et deia, cal filar molt prim i això implica molt esforç. Per això, també, és molt important fer minuciosament els estudis de grau per tenir una base sòlida de coneixements amb els quals es pugui exercir.

A qui vulgui començar de zero, què li recomanaries? Un gran despatx o una petita "boutique jurídica"?

Amb vista a la formació, crec que el millor no és ni un de gran ni un de petit, sinó un de mitjà, en què els socis provinquin de despatxos grans, ja que això implica

formació de despatx gran, en un despatx mitjà, i portar temes de tot tipus despatxos: grans, mitjans i petits. En un de gran, et convertiràs en un autèntic crac en deduccions de l'IVA per raó del que sigui. En això seràs el millor, però en un despatx mitjà, amb temes d'un de mitjà o de petit o fins i tot de gran despatx, fas moltes coses i això t'obliga a raonar, pensar i analitzar amb una visió més general, cosa que des del meu punt de vista et forma molt més.

Al pot petit hi ha la bona confitura...

I tant! Res com una bona melmelada feta a casa de mères o gards, per què t'has punxat tu per collir-les i tothom qui ha col·laborat en la recol·lecta, i en fas deu pots! Res a veure amb altres melmelades: la fas per a qui més vols i la regales a persones molt concretes. Aquest tracte especial i aquesta feina artesanal és el que hem de donar els despatxos petits i mitjans.

Recomanaries la UIC?

Sí, és clar, absolutament. És una facultat amb un tracte molt personal, com en un despatx petit. A la UIC no ets un número: tens nom i cognoms, i el límit és en el que tu mateix t'autoimposis. Els professors sempre estan disposats a ajudar-te. Això és fonamental. A més, la plantilla docent és de luxe, tots de primeríssima línia,

entre els quals hi ha magistrats, notaris, registradors... Estic encantadíssim de tornar a la UIC! És molt agradable venir-hi, em sento com a casa.

Diuen que per als advocats no hi ha lloc al paradís...

Home! Jo espero anar-hi... Crec que és més una visió d'una època –que no és aquesta, precisament– en què l'advocat tendia a minutar molt per treballar poc. Això ja no es porta. Tenint en compte que des del 2000 han rebaixat diverses vegades els aranzels de funcionaris públics (com notaris i registradors), els advocats no podem pretendre ser més i hem d'ajustar molt els honoraris. Hem de reinventar-nos i readaptar-nos. La figura de l'advocat ha canviat molt al llarg dels anys. Abans, el que deia un advocat "anava a Missa". Ara, la gent et discuteix una possible opinió fundada en dret, també els honoraris..., crec que ens estem tornant una mica més "mortals", i ja comencem a ser com la resta de persones. En pocs anys, si continua així, tornarà a haver-hi lloc per als advocats, perquè ja no ens podem passar de la ratlla: això ja no pot ser. Si ho fas, perds el client: és un mercat molt competitiu. Som molts. Has de treballar molt bé, a preus molt competitiu i donar una seguretat, una sensació i una confiança molt especials.

NOVETATS LEGISLATIVES

Novetats legislatives d'interès general

En aquest número ens hem volgut fer ressò de tres novetats legislatives que considerem d'interès general. Són les següents:

- (i) **Llei 10/2012, de 20 de novembre**, que regula determinades taxes en l'àmbit de l'Administració de justícia i de l'Institut Nacional de Toxicologia i Ciències Forenses.
- (ii) **RD 1619/2012, de 30 de novembre**, pel qual es regulen les obligacions de facturació.
- (iii) **Reglament UE 1215/2012, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2012**, relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil.
- (iv) **RD 1717/2012, de 28 de desembre**, pel qual es fixa el salari mínim interprofessional per al 2013.
- (v) **Resolució de 21 de gener de 2013 (BOE de 30 de gener), de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions**, per la qual es publiquen les quanties de les indemnitzacions per mort, lesions permanents i incapacitat temporal que seran d'aplicació durant el 2013.

(i) Llei 10/2012, de 20 de novembre, que regula determinades taxes en l'àmbit de l'Administració de justícia i de l'Institut Nacional de Toxicologia i Ciències Forenses

Independentment de les dures crítiques que s'han dirigit contra la norma esmentada, fins i tot abans que sortís a la llum i al marge dels dubtes que n'envolten l'aplicació efectiva, el que no admet discussió és que constitueix una norma vigent que obliga, amb caràcter general, tots els usuaris de l'Administració de justícia.

La norma s'estructura en dos títols. El primer es dedica a la taxa per l'exercici de la potestat jurisdiccional en els ordres civil, contenciós administratiu i social. El segon s'ocupa de la taxa per l'alta i la modificació de fitxes toxicològiques en el registre de productes químics. La norma acaba amb dues disposicions transitòries, una de derogatòria i set de finals.

Cal destacar-ne els aspectes següents:

- (1.) Es manté el sistema de doble còmput, és a dir, una part de la taxa resulta de quantitats fixes i l'altra, de l'aplicació de percentatges sobre la quantia litigiosa.
- (2.) Si durant la tramitació del procés, per qualsevol raó, varia la quantia del litigi, s'ha de presentar una declaració liquidació complementària en el termini d'un mes.
- (3.) La norma preveu una sèrie de supòsits de devolució i bonificació:
  - Devolució d'un 20% de l'import de la quota, en cas que s'acordi l'acumulació de processos.
  - Devolució del 60% de l'import de la quota, en cas que s'arribi a una solució extrajudicial del litigi.
  - Bonificació del 10% de la taxa, en cas que s'emprin mitjans telemàtics per presentar escrits.
- (4.) Perdura el règim d'exempcions objectives de la regulació anterior:
  - Els processos sobre capacitat, filiació i menors, i processos matrimonials en què es discuteixi sobre la guarda i custòdia i els aliments de menors.
  - Els procediments per protegir els drets fonamentals i les llibertats públiques.
  - La sol·licitud de concurs voluntari per part de la persona deutora.
  - La presentació de petició inicial de procediment monitori i la demanda de judici verbal quan la quantia no excedeixi els 2.000 euros.
- (5.) Pel que fa a les exempcions subjectives, s'hi inclouen les persones a qui es reconegui el dret a l'assistència jurídica gratuïta, principalment, el Ministeri Fiscal i les administracions públiques. En l'ordre social es preveu una exempció del 60% per al treballador que tingui la necessitat de presentar recursos de suplicació i cassació.

(ii) RD 1619/2012, de 30 de novembre: obligacions de facturació

Deixa sense efecte el RD 1496/2003, de 28 de novembre, i introdueix els aspectes nous de la Directiva 2010/45/UE, de 13 de juliol. Així mateix, conté una sèrie de disposicions relatives als mitjans de justificació documental de determinades operacions financeres a efectes tributaris (art. 3).

El més significatiu d'aquesta novetat legislativa, exposat de manera sintètica, són els aspectes que s'exposen a continuació:

- (1.) Regula amb detall els casos concrets als quals s'han d'aplicar les normes de facturació objecte d'aquest reglament.
- (2.) Especifica clarament les excepcions a l'obligació general d'expedir una factura en el cas de determinades prestacions de serveis financers i d'assegurances.
- (3.) Estableix una distinció clara entre les diverses classes de factures, completa o ordinària i simplificada.
- (4.) Aborda els mitjans d'expedició de les factures i s'ocupa especialment de les factures en format electrònic.
- (5.) Recull una regulació completa dels terminis per expedir factures i fixa una regla general i alguns règims excepcionals.
- (6.) Introdueix alguns matisos quant a la conservació de les factures.

(iii) Reglament UE 1215/2012, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2012: la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil.

El Reglament 44/2001, de 22 de desembre, que regulava aquesta matèria, fa onze anys que s'aplica, i queda en evidència la necessitat urgent de reformar-ne el contingut. D'aquí sorgeix el nou reglament, que apunta a la intensificació de la cooperació judicial en matèria civil i mercantil.

L'àmbit temporal d'aplicació d'aquest se situa en el termini de dos anys, és a dir, el 10 de gener del 2015, de manera que només s'aplicarà a les accions judicials que es duguin a terme a partir de la data esmentada.

A grans trets, no s'observen canvis especials quant a l'àmbit objectiu (se n'exclouen les matèries administratives, laborals, etc.). En general, es manté el fur general de les persones, físiques i jurídiques, que es basa en el domicili de la persona demandada. També es conserven algunes excepcions, sustentades en la tuïció de la part més dèbil (consumidors i usuaris, menors). Pel que fa a altres supòsits materials específics, sense efectuar-hi modificacions significatives, el règim competencial serà, en síntesi, el següent:

- (i) En matèria de drets reals immobiliaris i d'arrendament de béns immobles seran competents els òrgans jurisdiccionals de l'Estat membre en què se situï l'immoble.
- (ii) En matèria de validesa, nul·litat o dissolució de societats i persones jurídiques, així com en matèria de validesa de les decisions dels seus òrgans, els òrgans jurisdiccionals de l'Estat membre en què la societat o persona jurídica estigui domiciliada.
- (iii) En matèria de validesa de les inscripcions en els registres públics, els òrgans jurisdiccionals de l'Estat membre en què es trobi el registre.
- (iv) En matèria d'inscripcions o validesa de patents, marques, dissenys o dibuixos i models, els òrgans jurisdiccionals de l'Estat en què s'hagi sol·licitat o efectuat el dipòsit o el registre, o en què s'hagi considerat efectuat.
- (v) En matèria d'execució de les resolucions judicials, els òrgans jurisdiccionals de l'Estat membre del lloc d'execució.

En resum, el nou reglament tendeix a simplificar els tràmits processals per aconseguir una eficàcia transnacional real de les resolucions judicials.

(iv) RD 1717/2012, de 28 de desembre: salari mínim interprofessional per al 2013

El salari mínim interprofessional per al 2013 queda establert de la manera següent:

- * 645,30 euros/mes
- * 21,51 euros/dia
- * 9.034,20 euros/any
- * Per als treballadors eventuais i temporers que ofereixin serveis a una mateixa empresa per un període que no superi els 120 dies: 30,57 euros per jornada legal.

(v) Resolució de 21 de gener de 2013, de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions: quanties de les indemnitzacions per mort, lesions permanents i incapacitat temporal, produïdes per accidents de circulació, per al 2013

El text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, aprovat pel Reial decret legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre, estableix que, amb caràcter anual i amb efecte des de l'1 de gener de cada any, s'hauran d'actualitzar les quanties d'indemnització que es recullen en el sistema per a la valoració dels danys i els perjudicis causats a les persones en accidents de circulació.

S'han agafat com a base les xifres que conté l'annex del text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, i s'han incrementat els imports en un 2,9%.

Per veure les xifres amb detall, vegeu:

<http://www.boe.es/boe/dias/2013/01/30/pdfs/BOE-A-2013-945.pdf>

NOVETATS JURISPRUDENCIALS

Jurisprudència Civil

Incompliment de contracte: elements que cal considerar per determinar-ne la "gravetat", a fi de poder concloure que la resolució del negoci jurídic s'ajusta a dret. Especial consideració de l'element "satisfacció" del creditor de la prestació

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Primera (Civil), núm. 701/2012, de 22 de novembre, núm. rec. 843/2010 (CENDOJ 28079110012012100656)

- **Resum del supòsit de fet:** matrimoni que adquireix, sobre plànol, un àtic a la població costanera de Salou (Tarragona), amb vista sobre la platja. Anteriorment a l'escriptura de la compravenda, el matrimoni examina l'habitatge i observa que la part inferior de les finestres de la sala es troba a 1,35 metres sobre el terra i que hi ha un esglaó de 32 centímetres a la sortida de la sala a la terrassa. Com a conseqüència d'haver observat això mateix, refusen completar la compravenda, raó per la qual l'entitat promotora els demanda.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) "(...) La valoració del compliment requereix el contrast entre els actes reals duts a terme en la prestació i el seu possible ajust o adequació als que s'estableixen en el programa de prestació pactat inicialment". En aquest sentit, l'entitat promotora ha complert objectivament amb la prestació. (ii) El compliment no s'ha de valorar només des d'un punt de vista estrictament objectiu (com el que s'acaba d'enunciar), sinó que s'ha de tenir en compte també la satisfacció efectiva de l'interès del creditor. I en cas que aquesta no s'aconsegueixi, es podria parlar d'incompliment i, fins i tot, pot escaure resoldre el contracte, sempre que, és clar, la insatisfacció esmentada del creditor sigui raonable, greu i resulti provada. (iii) En el cas concret que ens ocupa, si bé "(...) la limitació de vista no limita l'ús de l'habitatge (...)" i a més, no suposa un desajust objectiu entre l'acte real dut a terme i el programa prestacional inicial, "(...) sí que frustra les expectatives legítimes dels compradors, fins al punt que, en cas que haguessin conegut les circumstàncies reals, no haurien adquirit l'habitatge, incompliment que no pot ser compensat amb una indemnització i que és causa

que justifica la resolució del contracte (...)". No s'ha d'oblidar que l'interès de l'habitatge rau en el fet que estigui localitzat a "primera línia de mar" i que el valor que té resulta de la "diafanitat, la llum i la vista". (iv) Encara que la sentència no aborda la qüestió, queda plantejada la qüestió interessant de si l'absència de dades en el plànol sobre l'existència d'aquest esglaó de dimensions desmesurades (per accedir a la terrassa) i l'altura excessiva de les finestres es podria qualificar com un vici en el consentiment, que convertiria el precontracte en relativament ineficaç (en definitiva, es pot preguntar si es tractaria d'un supòsit de "reticència" dolosa).

Arrendament d'obra: demanda per responsabilitat dirigit únicament davant l'arquitecte. Es crida l'arquitecte tècnic perquè intervingui en el procés. Controvèrsia sobre la condició processal d'aquest últim

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Primera (Civil), núm. 538/2012, de 26 de setembre, núm. rec. 478/2009 (La Ley 149779/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** arquitecte demandat per defectes en la redacció del projecte que han desembocat en la necessitat que el llogater enderroqui part d'un edifici (que incomplia la normativa municipal sobre altures). El demandat crida l'arquitecte tècnic perquè intervingui en el procés. S'acaba per condemnar únicament l'arquitecte, inicialment demandat, però no l'arquitecte tècnic. Es funda en aquesta circumstància el recurs extraordinari per infracció processal que interposa el primer.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) en virtut del que disposa la disposició addicional 7a de la Llei orgànica de l'edificació "qui resulti demandat perquè s'exercitin en contra d'ell accions de responsabilitat basades en les obligacions resultants de la seva intervenció en el procés de l'edificació que preveu aquesta Llei, pot sol·licitar, dins del termini que la Llei d'enjudiciament civil concedeix per contestar a la demanda, que aquesta es notifiqui a un altre o altres agents que també hagin tingut intervenció en el procés". (ii) La qüestió capital en aquest assumpte és determinar quina condició processal té l'intervinent esmentat. La jurisprudència menor es troba dividida. Un sector considera que la seva condició processal és –automàticament– la de demandat, i que pot sortir condemnat del litigi. Aquesta doctrina és molt discutible, perquè el nostre sistema processal civil no admet que un justiciable no demandat per l'acte pugui acabar condemnat. Un altre sector, al qual s'afegeix el Tribunal Suprem en la resolució que ens ocupa, sosté que només hi pot haver un pronunciament condemnatori davant d'aquest tercer si l'actor am-

plia la demanda davant d'aquest (a qui ha cridat el demandat, no el demandant, no ho oblidem). (iii) La doctrina que defensa aquesta segona línia d'opinió és l'única que respecta el principi dispositiu. L'actor és l'únic que pot determinar l'objecte del procés des del punt de vista subjectiu. Dit de manera planera, és sobirà per decidir a qui demanda i a qui no. I encara que el demandat cridi aquest tercer perquè entri al procés com a demandat, si l'actor no amplia davant d'aquest la demanda, l'intervinent mai no podrà ser condemnat. (iv) La figura de la intervenció provocada, a instàncies del demandat, és clar (altrament, no té sentit), el que busca és que aquest tercer, que es podrà veure afectat el dia de demà per la sentència que avui es dicti (l'arquitecte podrà repetir davant l'arquitecte tècnic en un futur plet), pugui participar activament en el litigi actual, al·legant i provant, a tall d'"ajudant" del demandat principal. La seva col·laboració present pot suposar que es deslliuri d'una futura demanda que interposi qui l'ha cridat en el procés.

Col·lisió recíproca entre dos vehicles de motor sense prova de la contribució causal de cada un: aplicació del sistema de responsabilitat objectiva. Procedència de condemnes creuades

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Primera (Civil), núm. 536/2012, de 10 de setembre, núm. rec. 1740/2009 (La Ley 172776/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** accident de circulació per col·lisió de dos vehicles que circulaven en sentit contrari, a conseqüència del qual va resultar lesionat el demandant. La companyia d'assegurances del segon conductor implicat contesta negant la responsabilitat del seu assegurat per falta d'influència causal en l'accident. En primera instància es va dictar sentència desestimatòria i l'Audiència Provincial va confirmar la decisió esmentada. De l'anàlisi de la prova que es va practicar no resulta possible saber ni el punt de col·lisió entre tots dos, ni quin va ser el vehicle que va envair el carril contrari i va provocar l'accident.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) "En supòsits de col·lisió recíproca de vehicles constitueix jurisprudència d'aquesta Sala (...) que l'article 1.1 I i II de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor, de 1995 (...) estableix un criteri d'imputació de la responsabilitat derivada de danys a les persones causats amb motiu de la circulació fundat en el principi objectiu de la creació de risc per la conducció. Aquest principi només exclou la imputació (...) quan s'interfereix en la cadena causal la conducta o la negligència del perjudicat (...) o una força major estranya a la conducció i el funcionament del vehicle (...). Això és així tant en el supòsit de danys personals com de danys materials". (ii) La doctrina anterior comporta, en supòsits com el que ens ocupa, que es pugui arribar a imposar condemnes creuades. Això "(...) suposa que cada part respongui íntegrament (al 100%) del dany ocasionat a l'altra part intervinent en l'accident (...)", sense que es pugui aplicar cap mena de compensació de culpes en casos de col·lisions recíproques. (iii) (...) Només quan es pugui acreditar el percentatge concret o el grau d'incidència causal de cada un dels vehicles implicats (...) "es podrà acordar el rescabament proporcional." (...) En cas que no sigui així –això és, que no es pugui establir el grau d'incidència causal de cada implicat–, tots dos conductors responen del total dels danys personals causats als ocupants de l'altre vehicle d'acord amb la doctrina anomenada de les condemnes creuades". "(...) El criteri més concorde amb el principi de responsabilitat objectiva de

l'agent pel risc creat i amb la presumpció de causalitat respecte dels danys característics corresponents a l'activitat de risc (per falta de cap prova respecte de la concurrència d'una causa legal d'exoneració o disminució) ha de conduir a la conclusió que cada conductor i, per tant, cada vehicle, és responsable al 100% dels danys causats als ocupants de l'altre vehicle que intervén en la col·lisió".

Interpretació del sentit d'una clàusula contractual fosca inserida en un contracte d'adhesió elaborat per una entitat de crèdit: abast de la funció de cassació en relació amb la interpretació dels contractes. Aplicació del cànon *contra proferentem*

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Primera (Civil), núm. 665/2012, de 15 de novembre, núm. rec. 2091/2010

- **Resum del supòsit de fet:** contracte vinculat a un altre de subjacent de préstec, intitulat d'intercanvi de tipus/quotes, que obeeix al propòsit de substituir l'interès variable per una quantitat fixa. En un determinat moment de la relació contractual, l'entitat de crèdit va incrementar el tipus, davant la qual cosa els clients es van mostrar disconformes, i van pretendre donar per finalitzat el vincle negocial. El banc va reaccionar reclamant-los una quantitat en concepte de càrrec per cancel·lació. Aquest últim resulta, segons va sostenir l'entitat de crèdit, de la clàusula sisena del document contractual. En aquesta es recollien els tres extrems següents: (1r) els supòsits en els quals ambdues parts podien resoldre el contracte anticipadament; (2n) les causes per les quals el banc quedava facultat per resoldre unilateralment la relació contractual (totes tenien en comú que representaven supòsits d'incompliment per part dels clients); (3r) a continuació de l'anterior, es deia que "en aquests casos" hi podia haver despeses per a l'entitat de crèdit que resultarien repercutibles als clients.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) en relació amb els articles 1281-1289 del Codi civil –que recullen les normes sobre interpreta-

ció dels contractes–, el recurs de cassació no permet decidir quina és la interpretació del contracte que sembla millor o més adequada a les circumstàncies del cas. Únicament li correspon vetllar pel respecte efectiu de les normes esmentades. (ii) L'Alt Tribunal conclou que en aquest cas s'han aplicat correctament per part de l'òrgan jurisdiccional a quo. Quant a la interpretació literal (ex art. 1281 CC), no aclareix res, atès que l'expressió "en aquests casos" s'ha d'entendre referida al paràgraf anterior (supòsits de resolució per incompliment del client) i no a la totalitat de la clàusula (cosa que afectaria els supòsits de desistiment anticipat per qualsevol de les dues parts). Per incloure aquests últims supòsits la redacció hauria d'haver estat "en tots els casos", o "en tot cas", fins i tot "en qualsevol cas". D'altra banda, i segons l'aplicació del cànon sistemàtic o de la totalitat, no hi ha manera de saber la veritable voluntat dels clients, i això per tal com l'entitat de crèdit va redactar de manera unilateral el contracte. Finalment, la interpretació que efectuen els clients de l'expressió "en aquests casos" no resulta disconforme amb la naturalesa i els efectes del contracte, ni tampoc es justifica per l'existència d'uns usos que estableixin que sempre i en tot cas les despeses ocasionades a l'entitat pel desistiment del client s'hagin de repercutir en aquest. (iii) El Tribunal Suprem insisteix en l'aplicació inexorable del cànon *contra proferentem*. La clàusula és fosca i la redacció és imputable exclusivament a l'entitat de crèdit, per la qual cosa ha de prevaldre la bona fe, la responsabilitat del declarant i la protecció de la confiança del destinatari de la declaració, i s'eviten així abusos derivats de la mala redacció de les clàusules dels contractes.

Mala praxi en l'actuació de l'auditor de comptes: imputació objectiva dels danys que experimenta l'empresa auditada com a conseqüència d'haver actuat guiant-se per l'opinió favorable que conté l'informe d'auditoria

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Primera (Civil), núm. 558/2012, de 3 d'octubre, núm. rec. 533/2010

- **Resum del supòsit de fet:** societat anònima, sotmesa obligatòriament a auditoria de comptes, que aprova els comptes i ratifica en els càrrecs els administradors de la companyia, de resultes de l'opinió favorable que conté l'informe d'auditoria. Posteriorment es revela que l'informe esmentat era summament deficient i que contravenia les normes d'auditoria. La imatge fidel de la companyia no era, en realitat, la pròpia d'una entitat sanejada i rendible, sinó que es trobava sotmesa a una situació d'insolvència. Possibilitat d'imputar objectivament als auditors els perjudicis econòmics irrogats a la companyia com a conseqüència d'haver actuat guiats per l'opinió favorable expressada en l'informe d'auditoria.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) atès que ha resultat provat que els auditors van complir la prestació contractual de manera molt deficient, és procedent imputar-los els danys i els perjudicis

que va comportar el fet que la companyia aprovés uns comptes anuals que no reflectien la imatge fidel de l'entitat i que ratifiqués els membres del Consell d'Administració en els càrrecs. En aquest cas els danys reclamats "(...) consisteixen en l'import de certs pagaments efectuats pels membres del Consell d'Administració durant el període comprès entre la data en què els socis van tenir a la seva disposició l'informe d'auditoria (deficient) i aquella en què els nous administradors van sol·licitar la declaració de suspensió de pagaments (...)". (ii) L'Alt Tribunal sosté que si bé és cert que no existeix causalitat directa i efectiva entre la prestació defectuosa dels auditors i els danys patrimonials que va experimentar l'entitat, es pot aplicar la doctrina de la imputació objectiva en aquest supòsit (amb citació de tres clars precedents jurisprudencials; a saber, la Sentència 869/2008, de 14 d'octubre; la Sentència 15/2009, de 5 de març, i la Sentència 115/2009, també de 5 de març). No es discuteix que el dèficit d'informació que va afectar els socis va comportar que aquests donessin per bons els comptes de l'exercici i que, així mateix, es veiessin privats de l'oportunitat de reaccionar davant els administradors indiligents. L'oportunitat perduda pels socis per aquesta causa ha de ser qualificada com una expectativa seriosa i constatable, i no només perquè tan aviat com van descobrir la veritable situació de la companyia van fer cessar de manera fulminant la totalitat de membres del Consell d'Administració, sinó perquè aquests van ser condemnats per diversos tribunals, algun de l'ordre jurisdiccional penal. Efectivament, durant el marc temporal durant el qual els socis van romandre ignorants del que passava realment a la companyia, els seus gestors van realitzar diversos desemborsaments mancats de racionalitat econòmica, fins i tot irregulars. "Es tracta de conseqüències que, encara que relativament allunyades del compliment deficient de la prestació d'auditoria, es mostren plenament adequades a la causa esmentada (...). En efecte, un judici raonable de probabilitat fa entendre que, en cas que els socis haguessin tingut la informació correcta que l'auditora s'havia obligat a proporcionar, haurien fet valer les seves facultats societàries i haurien impedit els actes de disposició irregulars".

Dret dels socis minoritaris, titulars, com a mínim, d'un 5% del capital social, a sol·licitar el "complement de convocatòria"

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Primera (Civil), núm. 377/2012, de 13 de juny, núm. rec. 2003/2009 (La Ley 95785/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** diversos accionistes d'una societat anònima, quan van rebre la convocatòria de junta realitzada pel Consell d'Administració, van sol·licitar que s'incloués en l'ordre del dia tres punts. Dos d'aquests consistien a peticionar dacions de compte. El tercer tractava de l'autorització al Consell d'Administració perquè aquest adquirís, en nom de la companyia, les accions dels socis que les posessin en venda. L'òrgan d'administració va decidir no publicar el complement interessat adduint, en síntesi, que es tractava de qüestions inconnexes amb els punts de l'ordre del dia; que contenien informació que, si es publicava en la convocatòria, podia perjudicar la societat, i de la qual els socis ja havien estat informats anteriorment.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) l'article 97.3 del text refós de la Llei de societats anònimes (TRLISA) és clar en l'establiment el dret dels socis minoritaris –sempre que ostentin una titularitat accionarial igual o superior al 5%– a demanar que es publiqui

un complement a la convocatòria de junta general, incloent-hi un punt en l'ordre del dia o més. Es tracta d'un valuós mecanisme de tutela de les minories que ostentin una titularitat accionarial igual al lliure de publicar el complement esmentat o no, sinó que la publicació de la "convocatòria integrada" és obligatòria, i la seva omisió comporta la nul·litat de la Junta. (iii) La Llei no estableix en absolut cap mena de connexitat inexcusable entre els punts de l'ordre del dia i els altres la inclusió dels quals interessen la minoria. L'actual article 197.1 de la Llei de societats de capital no permet allotjar cap dubte interpretatiu. (iv) No és permès admetre la queixa de la companyia quan al·ludeix al caràcter confidencial de la informació relativa als punts de l'ordre del dia que interessen els socis minoritaris. Tal com n'hi ha prou amb la mera constància dels assumptes que s'han de tractar, però no el contingut per extens, no es genera cap risc de difusió extralimitada de dades que puguin perjudicar la societat.

La responsabilitat atribuïble al Consell d'Administració d'una companyia mercantil és imputable a tots els seus membres: només es podrà eludir la responsabilitat quan consti que un d'ells ha esgotat tots els mitjans racionals per impedir la realització del fet en què es funda la responsabilitat de l'òrgan d'administració

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Primera (Civil), núm. 371/2012, de 13 de juny, núm. rec. 326/2010 (La Ley 78395/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** acció de responsabilitat exercitada pel creditor davant el Consell d'Administració de societat de responsabilitat limitada que, tot i que ha hagut de convocar junta general per sotmetre'n a aprovació la liquidació, omet efectuar cap acte en aquest sentit.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) en aquest cas no es discuteix l'obligació que tenia el Consell d'Administració de convocar junta general de socis per sotmetre a aprovació la liquidació de la companyia, atès que es complia la situació legal que la mereixia (patrimoni comptable per sota de la meitat del capital social). El termini per dur a terme la convocatòria referida, des que l'òrgan d'administració té coneixement de la concurrència de la circumstància esmentada, és de dos mesos. (ii) Fins i tot quan s'ostenti la condició de vocal del Consell d'Administració, es respon igualment com a membre de l'òrgan d'administració, si aquest ha omès convocar la junta general. Només una conducta diligent i activa, dirigida a aconseguir per tots els mitjans raonables l'efectivitat de la convocatòria, podria suposar l'exempció de responsabilitat.

Acció de repetició de companyia asseguradora davant el seu assegurat (culpable): dies a quo per a la prescripció anual de l'acció esmentada. Necessitat d'esperar el desenllaç del procés penal per exercir l'acció de repetició

Sentència de l'Audiència Provincial de Huelva, secció 1a, núm. 55/2012, de 10 d'abril, núm. rec. 53/2012 (La Ley 138013/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** sinistre de circulació causat perquè el

responsable conduïa sota els efectes d'una ingesta alcohòlica prèvia. La companyia asseguradora del conductor culpable indemnitzava la víctima. I, després d'això, espera el resultat de la sentència dictada per via penal, en la qual es declara al seu assegurat culpable per la comissió d'un delictes contra la seguretat del trànsit. Seguidament, la companyia asseguradora al·lega demanda en exercici de l'acció de repetició davant el seu assegurat. Aquest oposa que l'acció exercitada es troba prescrita (el termini és anual).

- **Exposició succinta del contingut:** (i) el dies a quo de l'acció de repetició s'ha de situar en el moment en què la companyia asseguradora indemnitzava la víctima. (ii) Tanmateix, aquesta primera afirmació, pacífica, enclou un problema profund. Com es veurà a continuació, es presenten diverses disposicions normatives que no es poden conjugar satisfactòriament. D'una banda, la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles de motor reconeix, en l'article 10, a les companyies d'assegurances l'acció de repetició quan aquestes han indemnitzat a la víctima uns danys ocasionats per la conducció del seu assegurat sota la influència de begudes alcohòliques. El termini de prescripció d'aquesta acció és d'un any. D'altra banda, si dels fets resulta la incoació d'un procés penal, l'article 114 de la Llei d'enjudiciament criminal ordena que no es podrà seguir cap plet sobre el mateix fet. (iii) La solució que s'estableix en la sentència és doble. Si el grau d'impregnació és superior a 0,60 mil·ligrams d'alcohol per litre de sang, s'entén satisfet el contingut fàctic de l'article 379 del Codi penal. En certa manera, es tracta d'un supòsit d'enjudiciament "automàtic" de la culpabilitat. I, en aquest cas, la companyia d'assegurances no ha d'esperar la culminació del procés penal, ha d'interposar la demanda civil en el termini exigut d'un any. No es pot esperar una sentència penal amb una decisió absoluta. En canvi, si el grau d'impregnació és inferior a la taxa ressenyada, llavors convé esperar al desenllaç del procés penal. Si el pronunciament de l'òrgan jurisdiccional penal és condemnatòri, l'oposició de l'excepció de prescripció en el procés civil s'hauria de rebutjar. I això és perquè la prescripció és una institució jurídica que no es funda en principis de justícia estricta i l'aplicació no ha de ser rigorosa, sinó cautelosa i restrictiva. (iv) En última instància, les solucions ofertes per la resolució que ens ocupen, malgrat que recullen les principals línies de jurisprudència menor, no resulten completament satisfactòries. La inseguretat jurídica que propicien no és pas poca.

Danys causats per menors i responsabilitat *in vigilando* dels pares o tutors: participació voluntària de la víctima en una activitat de risc i concurrència de culpes

Sentència de l'Audiència Provincial de Màlaga, secció 7a, núm. 72/2012, de 31 de juliol, núm. rec. 94/2012 (La Ley 140904/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** grup de nens que juguen al mig del carrer a tirar-se pedres, parapetats darrere dels vehicles que hi ha aparcats. Edat suficient dels menors per comprendre el risc objectiu del joc. Impacte rebut per un d'ells a l'ull dret. Determinació de la responsabilitat del menor que va llançar la pedra i fixació de la suma indemnitzatòria.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) en aquest supòsit, no ens trobem davant d'un "joc icona", mancat en absolut de perill, sinó

tot el contrari. Així mateix, l'edat dels nens es reputa suficient per poder comprendre el risc elevat de l'activitat. (ii) Resulta d'aplicació l'article 1903 del Codi civil, el qual estableix una mena de responsabilitat directa i quasi objectiva, "(...) justificada per la transgressió del deure de vigilància que incumbeix als pares sobre els fills sotmesos a la seva pàtria potestat, amb presumpció de culpa (...) en qui l'ostenta (...), sense que sigui permès emparar-se en la conducta del menor, a causa de la seva poca edat i falta de maduresa (...)", i no es pot qualificar aquesta responsabilitat com a culposa, "(...) ja que la responsabilitat dimana (...) de la culpa pròpia del guardador per omissió del deure de vigilància". (iii) Ateses les circumstàncies del cas –característiques del "joc" i participació voluntària del menor lesionat en aquest, tot i saber el risc que corria–, "(...) aquesta mateixa culpa *in vigilando* és predicable respecte a l'actora [mare de la víctima] (...)". I en conseqüència, el que s'ha exposat anteriorment ha de repercutir en la fixació de la indemnització, "(...) de manera que s'ha de graduar en funció de la desatenció de cada una de les mares (...)". En el supòsit examinat es conclou l'existència d'una clara concurrència de culpes, perquè el menor accidentat va contribuir a generar –amb la seva participació en el "joc"– el risc, que posteriorment es va materialitzar en la lesió. (iv) Si no s'hagués pogut determinar l'autoria concreta del llançament de la pedra fatídica, haurien respost tots els intervinents en l'esdeveniment, ja que en aquests casos sorgeix un vincle solidari entre tots els participants.

Comissions per descobert: im procedència d'aplicar-les en determinats supòsits. Anàlisi de les condicions que han de complir per poder ser considerades ajustades a dret

Sentència del Jutjat Mercantil núm. 1 de Bilbao, de 22 de febrer de 2012

- **Resum del supòsit de fet:** client d'entitat de crèdit al qual li queda el compte corrent en números vermells i se li carrega una comissió per aquest motiu.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) resulten d'aplicació al supòsit de la resolució tant els articles 1091 i 1278 del Codi civil com l'article 82 de la Llei de consumidors i usuaris (RDL 1/2007) sobre "clàusules abusives". (ii) Constitueix un argument jurídic fonamental el fet que les comissions per descobert no es corresponen amb un servei prestat efectivament pel banc, que no acredita en el procés que li hagi reclamat al client, per escrit, la regularització immediata. Convé destacar que el mateix "manual de tarifes" de l'entitat exigia, en aquest cas, que havia d'haver-hi una reclamació, escrita i fefaent, de regularització per poder carregar la comissió corresponent. Esmenten la resolució diverses sentències de les audiències provincials de Sevilla, de 10 de març de 2011; de Salamanca, de 8 de febrer de 2010, i de Jaén, de 3 de maig del mateix any. (iii) Així mateix, es desprèn de la sentència que la clàusula en qüestió –en la qual es contenia la comissió per descobert– no havia estat signada expressament pel client. En qualsevol cas, la clàusula referida no ha estat negociada individualment pel client. Totes dues circumstàncies vulneren les exigències de la bona fe envers l'usuari del servei bancari, la qual cosa permet qualificar la clàusula d'abusiva d'acord amb el que preveu l'article 82 del text refós de la Llei de consumidors i usuaris.

Jurisprudència Penal

La prova il·lícita i el contagi d'il·licitud a l'evidència derivada de la primera (connexió d'antijuridicitat): les causes jurídiques de desconexió de l'antijuridicitat

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Segona (Penal), núm. 927/2012, de 27 de novembre de 2012, núm. rec. 148/2012 (CENDOJ 28079120012012100890)

- **Resum del supòsit de fet:** coneixement per part de la policia que un ciutadà estranger es disposa a entrar al país portant droga. La informació esmentada s'obté gràcies a escoltes telefòniques no autoritzades. Quan l'individu es troba a les instal·lacions aeroportuàries se li detecten per inspecció radiològica uns elements sospitosos a l'interior de l'estómac. Per decisió mèdica, se'l sotmet a una intervenció quirúrgica urgent, i se li extrauen diversos cilindres que contenen substància estupefaent.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) la sentència revisa la doctrina consolidada del Tribunal Constitucional sobre la prova il·lícita i la transmissió de la il·licitud esmentada a l'evidència que derivi

de la primera. Tècnicament coneguda com a connexió d'antijuridicitat, s'ha de negar el més mínim valor probatori a qualsevol evidència obtinguda en el marc d'una actuació investigadora que vulneri drets fonamentals. Així mateix, aquesta connexió pot quedar desvirtuada per les conegudes com "causes de desconexió", i s'entenen com a tals la troballa casual, el descobriment inevitable o el delictes flagrant, entre d'altres. (ii) L'Alt Tribunal no considera que es pugui predicar aquesta condició de causa de desconexió a les confessions que realitzi l'imputat en seu sumarial o en el judici oral, tant al llarg de l'interrogatori com en fer ús del dret de l'última paraula. (iii) Es considera que en el cas d'interlocutòries es va haver d'operar d'urgència l'acusat com a conseqüència del fet que patia una greu obstrucció motivada per la droga que ocultava a l'interior de l'organisme. Com a conseqüència de la intervenció, es van obtenir els cilindres de droga, que es van lliurar immediatament als agents de policia. Tant l'obstrucció de l'inculpat com la decisió exclusivament mèdica d'operar d'urgència constitueixen circumstàncies totalment alienes al procés penal. Així doncs, s'acaba per reputar la confiscació de la droga com un fet inevitable i, per tant, com una causa de desconexió de l'antijuridicitat.

Jurisprudència Social

Incompliment contractual de l'ocupador per falta de pagament de la retribució i extinció del contracte de treball per voluntat unilateral de l'empleat

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Quarta (Social), de 20 de juliol de 2012, núm. rec. 1601/2011 (La Ley 149220/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** treballador que deixa de percebre els salaris sense cap raó que justifiqui aquesta circumstància. Deducció de demanda laboral en exercici d'acció resolutòria. Apercebiment a l'empresa, en l'acte de conciliació, que, en cas que transcorregués un nombre determinat de dies sense que es posés remei a la situació, el treballador abandonaria el lloc de treball, com va fer finalment. L'empresa li comunica la baixa voluntària i, en conseqüència, l'ocupador considera que s'ha produït una mancança sobrevinguda d'objecte del procés laboral (ja s'ha extingit el contracte, però per voluntat unilateral del treballador).
- **Exposició succinta del contingut:** (i) sobre la base de la interpretació adequada de l'article 50 de l'Estatut dels treballadors, es planteja un problema no pas fútil. Si el treballador no percep el salari,

l'ordenació jurídica li reconeix la possibilitat d'interessar l'extinció del contracte per incompliment de l'ocupador, a la qual cosa s'afegirà la reclamació dels emoluments deixats de cobrar. El que succeeix és que, interposada l'oportuna reclamació judicial, l'empleat es veu restringit a romandre en el lloc de treball, en espera de la sentència que eventualment li doni la raó. Tradicionalment, s'ha sostingut que si en l'interval no es pot sostenir per més temps aquesta situació de subjecció sense percebre salari i s'abandona el lloc, es considerarà que s'ha produït una baixa voluntària. En conseqüència, el contracte laboral quedarà extingit, però no per efecte de l'incompliment de l'ocupador, sinó per la voluntat tàcita del treballador. (ii) La jurisprudència ha considerat, tradicionalment, que l'empleat no podia abandonar el lloc de treball –malgrat no percebre el salari– fins que no obtingués una sentència judicial favorable. Se n'exceptuaven els casos en els quals la permanència de l'empleat a l'empresa suposés sotmetre'l a unes condicions de treball contràries a la seva dignitat o integritat. El que passava és que l'impagament de la nòmina no es preveia integrat a l'excepció exposada. L'esperit que encoratjava aquesta doctrina no és censurable perquè el que es pretenia evitar era que el treballador abandonés el lloc i que, posteriorment, se'n desestimés la demanda d'ex-

tinció contractual, cas en què es consideraria produïda una baixa voluntària i s'hauria perdut el lloc de treball. (iii) La resolució analitzada considera necessari "(...) introduir més flexibilitat en aquests supòsits (...) de manera que no s'obligui el treballador a mantenir unes condicions de treball que, encara que no siguin contràries a la seva dignitat o a la seva integritat, poden implicar un greu perjudici patrimonial o una pèrdua d'opcions professionals. Per això s'ha de concedir al treballador la possibilitat en aquests casos d'optar entre exercitar l'acció resolutòria i continuar prestant serveis, cas en què s'atendrà el marc de la resolució judicial, o deixar de prestar serveis mentre s'exercita l'acció, assumint en aquest cas el risc del resultat del procés en els termes a què s'ha fet referència".

Components de la unitat econòmica de convivència a l'efecte de la pensió de jubilació no contributiva

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Quarta (Social), de 28 de juny de 2012, núm. rec. 2467/2011 (La Ley 105956/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** retirada del dret a percebre pensió de jubilació no contributiva perquè es considera que no s'ha de computar en la unitat econòmica de convivència el nét menor d'edat, la qual cosa determina que, per aplicació de les normes aplicables al cas, se superi el llindar de manca de recursos que s'estableixen legalment.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) la sentència del Tribunal Suprem de 17 de març de 1997 rebutja concedir un valor decisiu a la presumpció de convivència dels fills menors amb els pares, que no deixa de ser iuris tantum, per la qual cosa hi pot haver prova en contra. (ii) "Com a regla, s'ha de partir que com a integrants de la unitat econòmica de convivència s'han de computar totes aquelles persones que visquin efectivament amb el sol·licitant de la prestació no contributiva, sigui quina sigui la causa d'aquesta convivència (...) sempre que aquestes persones estiguin unides amb el beneficiari per matrimoni o per llaços de parentiu per consanguinitat o per adopció fins al segon grau". (iii) S'ha d'observar especialment que en la normativa d'aplicació, "(...) no s'estableixen expressament requisits com el que no quedin familiars amb obligació i possibilitats de donar-los aliments, segons la legislació civil per poder computar, si escau, com a integrant de la unitat econòmica de convivència algun dels parents que es preveuen en la norma". En el supòsit d'interlocutòries resulta indiferent que el nét tingui progenitors vius i capaços de mantenir-lo i alimentar-lo.

Acomiadament declarat nul: procedència de la concessió de vacances o de la seva compensació després de la readmissió

Sentència del Tribunal Superior de Justícia d'Extremadura, Sala Social, núm. 98/2012, de 28 de febrer, núm. rec. 621/2011 (La Ley 19314/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** treballadora d'una empresa que és readmesa després que se'n declari improcedent l'acomiadament. Per tal com, durant la tramitació del procés, havien transcorregut els períodes de vacances reconeguts per contracte o per conveni, l'empleada va sol·licitar, just quan es va reincorporar, que se li concedissin els dies de vacances corresponents.
- **Exposició succinta del contingut:** de conformitat amb la doctrina exposada pel Tribunal Suprem referent a això, "(...) no és possible el que pretén la demandant perquè, encara que es pogués dir que si no es va gaudir de vacances no va ser per culpa de la treballadora, sinó de l'empresa, el que succeeix és que no ha nascut el dret a aquest gaudi perquè no es dona la suposició per a això, [això és] que hagi existit prestació de serveis que motivi la necessitat de descansar, sense que aquí tingui importància que la treballadora hagi tardat a percebre els salaris de tramitació o no (...)". Si s'està acomiadat (amb independència de l'anul·lació posterior de l'acomiadament i la readmissió consegüent), no es treballa i, en conseqüència, no pertoca el mereixement d'un temps de lleure, esbarjo o temps lliure.

Jurisprudència Contenciosa Administrativa

Actuacions d'investigació dutes a terme per funcionaris de la Comissió Nacional de la Competència i inviolabilitat del domicili

Sentència del Tribunal Suprem, Sala Tercera, Contenciosa Administrativa, de 27 d'abril de 2012, núm. rec. 6552/2009 (La Ley 73394/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** els funcionaris de la Comissió Nacional de la Competència van dur a terme sengles escorcolls a les seus de l'Associació Nacional de Perfumeria i Cosmètica, a Madrid i Barcelona. En el cas d'aquest segon registre es disposava d'autorització judicial, atorgada el 16 de juny de 2008. Tanmateix, dos dies després, el dia 18, el mateix òrgan jurisdiccional autoritzador va dictar interlocutòria, per la qual cosa es deixava sense efecte l'autorització d'entrada domiciliària concedida inicialment. Amb tot, el registre es va efectuar, cosa que va donar lloc que l'associació afectada promogués la incoació de procediment administratiu especial per a la protecció dels drets fonamentals de la persona, per vulneració del dret a la inviolabilitat del domicili.
- **Exposició succinta del contingut:** (i) la sentència revisa la qüestió de la finalitat i l'extensió de les potestats reconegudes als ens públics encarregats de controlar l'observança de les normes de competència. I, a tal efecte, es remet a la sentència del Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea de 17 d'octubre de 1989, dictada en el cas Dow Chemical Ibérica. En aquesta última resolució es raona que correspon a cada Estat membre, en exclusiva, regular les formes en les quals es presta l'assistència de les autoritats nacionals als agents de la Comissió. "D'això se segueix que (...) és el dret nacional el que determina les modalitats de procediment apropiades per garantir el respecte dels drets de les empreses". En tot cas, les regulacions estatals esmentades hauran de buscar un punt d'equilibri entre les necessitats inspectores de les agències de defensa de la competència i els drets fonamentals de què gaudeixen les persones físiques i jurídiques (pensant, en especial, en els drets que, en el nostre cas, es reconeixen en l'article 18 de la Constitució espanyola). (ii) En el cas que ens ocupa, el Tribunal Suprem rebutja qualsevol pretensió d'il·legalitat de l'acte de registre efectuat a Barcelona. Si bé és cert que es va deixar sense efecte l'autorització judicial primigènica, encara ho és més que el canvi de parer de l'òrgan jurisdiccional autoritzador va obeir a un mer formalisme. Pel que es desprèn de la mateixa sentència analitzada, l'advocat de l'Estat va sol·licitar que es rectificués el nom de l'associació a què es referia l'autorització inicial de 16 de juny. El jutgador no només va denegar aquesta petició (adduint que no s'havia aportat una resolució administrativa prèvia que corroborés la certesa d'aquest error), sinó

que emparant-se en "(...) les circumstàncies d'incertesa propiciades per l'Administració" va canviar el seu criteri inicial favorable a l'escorcoll. Doncs bé, l'Alt Tribunal conclou que aquesta decisió no ha considerat que la limitació de les potestats d'intervenció dels organismes defensors de la competència només pot obeir a raons d'entitat, com podria ser l'absència d'indícis suficients per deixar sense efecte drets fonamentals. En aquest cas, l'obstacle que s'interposa en el camí de l'actuació inspectora manca d'entitat. Es tracta d'un formalisme enervant i no d'un acte motivat de protecció dels drets fonamentals relatius a la intimitat i la inviolabilitat del domicili.

Clàusules bancàries establertes unilateralment per l'entitat de crèdit per a la protecció exclusiva dels seus interessos. Clàusules terra i sostre: caràcter abusiu d'aquestes

Jutjat Contenciós Administratiu núm. 1 de Vitòria, núm. 217/2012, de 19 de setembre, núm. proc. 11/2012 (La Ley 179333/2012)

- **Resum del supòsit de fet:** establiment, per part de l'entitat de crèdit, en contracte d'adhesió, de nivells de protecció com a prestador molt superiors als fixats en relació amb els interessos del prestatari. Fixació de clàusules per les quals l'entitat limita el tipus d'interès variable de forma abusiva (clàusules del tipus terra i sos-

el cas concret, sens perjudici que s'inclougi en l'oferta vinculant lliurada al prestatari. Això últim no representa un procés efectiu de negociació individual, sinó un tràmit d'informació en seu precontractual. (iii) Existeix una evident desproporció entre el límit màxim –"sostre"– que es fixa per al tipus d'interès (18%) i el mínim –"terra"–, que gairebé no baixa (2,5%) de l'índex de referència contractual (5,5%). No és possible que els tipus arribin a superar (a assolir tan sols) la més que elevada xifra del 18% (i per això aquesta limitació no s'ha arribat a operar mai durant la vida del contracte). Al contrari, sí que és possible que el tipus depassi el límit mínim. De fet, en el supòsit d'interlocutòries s'ha activat la clàusula terra diverses vegades durant el desenvolupament de la relació contractual. Així doncs, es conclou l'evident desequilibri dels drets i les obligacions d'ambdues parts.

tre). Desequilibri majúscul entre les prestacions a càrrec de cada una de les parts.

- **Exposició succinta del contingut:** (i) "(...) són tres els requisits que legalment s'exigeixen per considerar una clàusula com a abusiva (...): que la clàusula no hagi estat negociada individualment; que l'actuació del professional sigui contrària a la bona fe, i que la clàusula ocasioni un desequilibri entre els drets i les obligacions de les parts derivades del contracte, en perjudici del consumidor." (ii) S'assenyala en la sentència que l'entitat de crèdit no ha provat que la clàusula al·ludida hagi estat negociada individualment en

Sanció imposada per presumpta infracció de les normes reguladores de la circulació viària: aplicació en dret administratiu sancionador del principi de presumpció d'innocència. Correspon la càrrega de la prova completament a l'administració sancionadora

Jutjat Contenciós Administratiu núm. 34 de Madrid, de 6 de novembre de 2012, núm. proc. ordinari 194/2011

- **Resum del supòsit de fet:** se sanciona el conductor d'un vehicle per depassar un semàfor que suposadament estava en vermell. Les úniques dues proves sobre les quals es fonamenta l'enervació de la presumpció són dues fotografies del semàfor en qüestió. Una d'aquestes està presa abans que el vehicle depassi la línia de detenció. La segona correspon a un moment posterior, quan ja s'ha depassat aquesta línia.

- **Exposició succinta del contingut:** (i) la resolució subratlla l'aplicació del principi de presumpció d'innocència al dret administratiu sancionador sense circumloquis. I això significa que la càrrega de la prova grava –quant als fets constitutius de la culpa– la part acusadora, aquí l'Administració pública sancionadora. (ii) De les fotografies aportades junt amb l'expedient administratiu no es pot inferir de quin dels tres lluminosos procedeix la llum, que amb prou feines s'aprecia. D'altra banda, l'òrgan jurisdiccional descarta atorgar més transcendència al semàfor que regula el pas de vianants ja que aquest manca de llum de color ambre, la qual cosa no permet extreure conclusions de caràcter inculpatòri. Tanmateix, d'aquest semàfor de vianants sí que s'extreu una dada summament rellevant com a argument de descàrrec. En la fotografia presa abans que l'automòbil depassi la línia de detenció, la llum del semàfor dels vianants està en vermell, cosa que el jutgador considera incompatible, "en principi" (sic.), amb la circumstància que el semàfor per a vehicles també estigués en vermell.

FORMACIÓ CONTÍNUA

Curs sobre Relacions Internacionals, Dret Diplomàtic i Pràctiques Consulars

VÍCTOR POU

DIRECTOR DEL CURS.
PROFESSOR DEL IESE I DE LA UIC

En l'actual curs acadèmic 2012-2013, la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques de la UIC ha iniciat un nou curs, que porta per títol:

CURS SOBRE RELACIONS INTERNACIONALS, DRET DIPLOMÀTIC I PRÀCTIQUES CONSULARS

Es tracta d'un curs dirigit a participants que desenvolupin l'activitat professional en l'àmbit internacional, com ara acadèmics, directius d'empresa, diplomàtics, funcionaris d'organitzacions internacionals o responsables d'organitzacions internacionals de tot tipus. El

curs s'ha dissenyat per plantejar, desenvolupar i resoldre totes les qüestions que apareixen com a més rellevants en l'acompliment d'activitats i tasques d'àmbit internacional, i atorgar un tracte preferent a les que estiguin situades en el marc consular i diplomàtic en general.

L'acte de presentació del curs va tenir lloc al Saló de Graus de la UIC el mes d'octubre de 2012, amb la presidència del rector, el **Dr. Pere Alavedra**, i el degà de la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques, el **Dr. Javier Junceda**. En el transcurs de l'acte, l'ambaixador i el secretari d'Afers Exteriors de la Generalitat de Catalunya, **Senén Florensa**, va pronunciar la conferència "La primavera àrab i la Unió pel Mediterrani".

L'acte de cloenda tindrà lloc el 12 de març de 2013 i també serà presidit pel rector i el degà de la Facultat. El personatge convidat

serà l'ambaixador i president del Centre d'Estudis Internacionals (CEI), **Fernando Perpiñá-Robert**, que pronunciarà la conferència "Les incògnites de la diplomàcia".

Entre la plantilla de professors, destaquem **Víctor Pou**, director del Curs sobre Relacions Internacionals, Dret Diplomàtic i Pràctiques Consulars; **María Mut**, coordinadora acadèmica; **Carlos Espaliú**, professor de Dret Comunitari Europeu; **Jaume Saura** i **Jordi Sellarés**, professors de Dret Internacional Públic de la UB; **Jorge Luis Collantes**, professor de Dret Internacional Privat de la UIC, entre d'altres.

Han estat convidats a presidir les sessions extraordinàries del curs les personalitats següents: **Roser Clavell**, directora del Patronat Catalunya-Món, de la Generalitat de Catalunya; **Josep Maria Lloveras**, ambaixador de la Unió Europea; **Carlos Pérez de Soy**, diplomàtic espanyol i professor de Dret Diplomàtic; **Lluís Maria de Puig**, ex-president de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa i president del Consell Català del Moviment Europeu; **Joaquim Llimona**, director d'Assumptes Internacionals de l'Ajuntament de Barcelona; **Montserrat Nebreira**, professora de Dret Constitucional de la UIC; **Andreu Bassols**, director general de l'Institut Europeu del Mediterrani (IEMED); **Ferran Tarradellas**, director de l'Oficina de Representació de la Comissió Europea a Barcelona, i **Javier Junceda**, degà de la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques de la UIC.

La propera edició del curs tindrà lloc entre els mesos d'**octubre del 2013 i març del 2014**.

AGENDA

PRESENTACIÓ LLIBRE

5 de març a las 13.30 h.

Dret de successions de Catalunya: teoria i pràctica

Ponent:
Sr. Jesús Gómez Taboada, Notari i professor de Dret Civil de la UIC.

Lloc:
Saló de Graus.

CONFERÈNCIA

7 de març a les 13.30 h.

Secessió i dret internacional

Ponent:
Dr. Víctor M. Sánchez Sánchez, professor del Departament de Dret i Ciències Polítiques de la UOC i Director del Màster en Drets Humans i Democràcia.

Lloc:
Aula B504.

CONFERÈNCIA

13 de març a les 13.30 h

Reflexions tècniques sobre l'anomenat espoli fiscal

Ponent:
Dr. Santiago Álvarez García, vicerector de Planificació Econòmica, Convenis i Contractes i professor titular de la Universitat d'Oviedo.

Lloc:
Saló de Graus.

CINE FÒRUM

20 de març a les 15.00 h.

Testimoni de càrrec

Moderador:
Dr. Javier Junceda Moreno, degà de la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques, UIC.

Lloc:
Saló de Graus.

TROBADA ALUMNI

17 d'abril a les 19.00 h.

INEDE

Lloc:
Aula Magna

NOTÍCIES

Imposició de birrets als nous doctors el dia de Sant Tomàs d'Aquino

El 28 de gener passat, amb motiu de la celebració de Sant Tomàs d'Aquino, patró de les universitats, va tenir lloc la imposició de birrets als doctors nous i el lliurament del premi extraordinari de final de doctorat. L'acte va comptar amb la presència de la Sra. Rocío Martínez-Sampere, diputada del PSC al Parlament de Catalunya.

@DerechoUIC, el nou compte de Twitter de la Facultat de Ciències Jurídiques.

La Facultat de Ciències Jurídiques disposa des del mes de desembre passat d'un nou compte de Twitter: @DerechoUIC. El nou perfil es dirigeix tant a estudiants de dret com a persones, institucions i empreses del sector.

Els més de 320 seguidors així com un Klout de gairebé 50 punts són un reflex fidel de l'objectiu del nou compte: aportar informació, contingut de valor, i establir nous canals de comunicació i diàleg amb persones dins d'aquest àmbit.

L'obertura del compte de Twitter de Dret s'integra dins del projecte de Social Media de la Universitat Internacional de Catalunya que preveu la presència a la xarxa d'altres facultats que s'obriran pròximament: la Facultat de Comunicació (@ComunicacionUIC), la Facultat de Medicina (@SaludUIC) i la Facultat d'Educació (@EducacionUIC).

La Universitat Internacional de Catalunya en el seu desig d'establir noves vies de diàleg ha fet una forta aposta per les xarxes socials com a mitjà de conversa i de distribució d'informació de valor en tots els seus àmbits.

Ricardo Morante: «L'empresari ho té molt difícil per acomiadar procedentment»

L'advocat del despatx Ejaso - Bufet Esteve i president de la Secció de Dret Laboral de l'ICAB, Ricardo Morante Esteve, va ser a la UIC el 30 de gener passat. Dins el cicle de formació contínua que organitza la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques de la UIC, l'advocat va donar una conferència que portava per títol: "L'impossible acomiadament disciplinari procedent".

Gómez publica un manual sobre el dret de successions a Catalunya

Jesús Gómez, professor de la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques, ha publicat el manual «Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y práctica» a Lex Nova Editorial.

Les eleccions del 25-N, analitzades en el Grau en Ciència Política i Gestió Pública

Àngels Pont, directora del Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública (GESOP), ha analitzat els resultats electorals de les eleccions a Catalunya al programa de col·loquis i conferències del Grau de Ciència Política i Gestió Pública.

STAFF

Aquesta revista és una publicació gratuïta editada conjuntament per la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques, Alumni i el Departament de Comunicació de la Universitat Internacional de Catalunya (UIC). Compta amb col·laboracions de professors i antics alumnes.

El Staff, que no comparteix necessàriament les opinions expressades pels seus redactors i col·laboradors, es reserva el dret de publicar aquelles col·laboracions o anuncis que no corresponguin amb la línia editorial o amb els principis que regeixen la publicació.

Edita:

Facultad de Ciencias Jurídicas y Políticas de la Universitat Internacional de Catalunya (UIC)

Director:

Carlos de Miranda Vázquez

Directors adjunts:

María Fernández Arrojo,
Diana Cuadros de Vílchez

Redacció:

Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques, Direcció de Comunicació, Alumni

Han col·laborat en aquest número:

Disseny original i maquetació:
Ingràvid Studio

Fotografia: Archiu fotogràfic

Revisió: Unitat de català

Alumni
Facultat de Ciències
Jurídiques i Polítiques

Immaculada, 22
08017 Barcelona
932 541 800
alumni@uic.es
www.uic.es/alumni